

УДК 349.6

Роман Цалин,*адвокат, здобувач кафедри екологічного права**Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

ПРАВА І ОBOB'ЯЗКИ ВЛАСНИКА ВІДХОДІВ ЯК ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ ЙОГО ПРАВОВОГО СТАТУСУ

Стаття присвячена вивченню прав і обов'язків власників відходів в Україні. Проводиться дослідження загальних особливостей реалізації власниками відходів правомочностей із володіння, користування і розпорядження відходами. У результаті аналізу чинного законодавства України встановлюється обов'язки власника відходів у тому числі й як суб'єкта поводження з відходами.

Ключові слова: відходи, поводження з відходами, право власності на відходи, право володіння, користування і розпорядження відходами, обов'язки власника відходів.

Постановка проблеми. Питання екології та збереження природного середовища нині є одним із найбільш актуальних та активно обговорюваних питань на найвищих щаблях державного управління різних країн світу. Проблема зменшення обсягів утворення відходів, посилення відповідальності за неналежне поводження з ними є однією з основних у сучасній екологічній політиці держав. Складником екологічної політики держави у даній сфері є забезпечення належного правового регулювання та створення інших необхідних умов для захисту прав та інтересів власників відходів, з одного боку, а з іншого боку, посилення їхньої відповідальності за належні їм відходи. Невід'ємним складником правового статусу власника відходів в Україні є права і обов'язки власника відходів. Отже, дослідження даних питань є актуальним для науки екологічного права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання прав і обов'язків власників відходів на монографічному рівні не досліджувалися. Проблематику поводження з відходами розглядали у своїх роботах В. І. Андрейцев, А. П. Гетьман, Р. К. Гусев, І. І. Каракаш, В. В. Костицький, В. І. Лозо, Н. Р. Малишева, В. Л. Мунтян, В. В. Петров, С. С. Трофімець, Ю. С. Шемшученко та інші. Останніми роками на монографічному рівні питання правового забезпечення поводження з небезпечними відходами розглядалися в роботах Н. О. Максименцевої, правове регулювання поводження з побутовими відходами в Україні вивчалось В. О. Юрескул, особливості правового регулювання поводження з радіоактивними відходами досліджені в роботі О. Ю. Кронди. Міжнародно-правове регулювання поводження з відпрацьованим ядерним паливом та радіоактивними відхо-

дами розглядалось А. В. Запорозчук. Особливості поводження з твердими відходами з точки зору економіки були досліджені в кандидатських дисертаціях М. В. Абрамової, Р. З. Берлінга, О. В. Горобець, Т. М. Довгої, І. С. Дулина, О. П. Ігнатенко, М. С. Самойлік, Н. О. Хижнякової, С. Г. Шунтової, питання організаційно-економічного забезпечення підвищення ефективності поводження з відходами розглядала В. О. Трофимчук.

Мета статті. Написання цієї статті спрямоване на вивчення основних прав і обов'язків власників відходів, визначення загальних особливостей даного елемента правового статусу власника відходів.

Виклад основного матеріалу. Невід'ємним складником правового статусу власника відходів є права та обов'язки, якими він володіє та які на нього покладаються чинним законодавством України. Правове регулювання відносин права власності на відходи здійснюється нормами різних галузей права, у тому числі цивільного, екологічного, адміністративного. Отже, права та обов'язки власника відходів можна поділити на ті, що є загальними для всіх власників та передбачені нормами цивільного законодавства, а також на спеціальні права та обов'язки, що можуть стосуватися виключно власника відходів та які передбачаються нормами спеціального законодавства про відходи. Аналіз прав та обов'язків, належних усім власникам, недоцільно проводити в рамках даного дослідження, оскільки вони не раз розглядалися в роботах спеціалістів із цивільного права. При цьому потребують аналізу права та обов'язки, що стосуються виключно власників відходів. Крім того, до прав та обов'язків власника відходів можуть включатися також

і права виробників відходів, суб'єктів у сфері поводження з відходами, а також суб'єктів господарської діяльності у сфері поводження з відходами, якщо власник відходів належить до таких.

Відповідно до ст. 9 Закону України «Про відходи» від 05.03.1998 № 187/98-ВР (далі – Закон про відходи) суб'єкти права власності на відходи володіють, користуються і розпоряджаються відходами в межах, визначених законом [1]. Правомочності власника відходів щодо їх володіння, користування та розпорядження яляють собою основні права власника відходів.

Чинне законодавство України, як і теорія екологічного права, не надають визначення володіння, користування та розпорядження, у зв'язку з чим звернемося до теорії цивільного права.

У теорії цивільного права під правом володіння розуміється право фактичного, фізичного та господарського панування особи над річчю, яке полягає у можливості особи безпосередньо тримати належну річ у себе [2, с. 423-424]. Правом користування вважається право на здобуття з речі її корисних властивостей, привласнення плодів та прибутків, що приносяться річчю. Воно часто невід'ємне від правомочності володіння, бо для користування річчю необхідно щонайменше нею володіти. Здійснення власником своєї правомочності користування за допомогою інших осіб не означає передачі ним ані правомочності володіння, ані правомочності користування, які здійснює сам власник за допомогою інших осіб [2, с. 424]. Право розпорядження – це право власника визначати юридичну долю майна: встановити різні конкретні правовідносини з третіми особами з приводу майна, що йому належить, припинити чи обмежити своє право власності. Поширеним засобом здійснення власником своєї правомочності з розпорядження є відчуження майна, що йому належить, під яким розуміється вчинення різного роду правочинів (продажу, дарування тощо) [2, с. 425].

Враховуючи ці теоретичні визначення, розглянемо особливості реалізації власником свого права володіння, користування та розпорядження відходами.

Відповідно до Закону про відходи, володіння та користування відходами, виходячи із їхньої правової природи, може бути реалізовано власником шляхом їх: 1) зберігання (тимчасового розміщення відходів у спеціально відведених місцях чи об'єктах (до їх утилізації чи видалення); 2) оброблення або перероблення (здійснення будь-яких технологічних операцій, пов'язаних зі зміною фізичних, хімічних чи біологічних власти-

востей відходів, з метою підготовки їх до екологічно безпечного зберігання, перевезення, утилізації чи видалення); 3) перевезення (транспортування відходів від місць їх утворення або зберігання до місць чи об'єктів оброблення, утилізації чи видалення), у тому числі транскордонне перевезення (транспортування відходів з території або через територію України на територію або через територію іншої держави); 4) утилізації (використання відходів як вторинних матеріалів чи енергетичних ресурсів); 5) знешкодження відходів (зменшення чи усунення небезпечності відходів шляхом механічного, фізико-хімічного чи біологічного оброблення); 6) розміщення (зберігання та захоронення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи об'єктах); 7) сортування (механічний розподіл відходів за їхніми фізико-хімічними властивостями, технічними складниками, енергетичною цінністю, товарними показниками тощо з метою підготовки відходів до їх утилізації чи видалення) [1].

Зважаючи на приписи цього ж нормативно-правового акта, можна стверджувати, що правомочність розпорядження відходами власник може реалізувати шляхом видалення відходів – здійснення операції з відходами, що не призводить до їх утилізації, у тому числі шляхом їх захоронення – остаточного розміщення відходів при їх видаленні у спеціально відведених місцях чи на об'єктах таким чином, щоб довгостроковий шкідливий вплив відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини не перевищував установлених нормативів [1]. Крім того, власник відходів має право передати своє право власності на відходи іншим особам.

Як бачимо, здебільшого реалізація власником відходів своїх правомочностей власника можлива лише шляхом вчинення дій, що є складниками поводження з відходами. Отже, власник відходів у такому разі додатково набуває прав та обов'язків суб'єкта у сфері поводження з відходами. Таким чином, власник відходів може реалізувати своє право володіння, користування чи розпорядження ними лише з огляду на обмеження, пов'язані з поводженням із відходами. Розглянемо основні обов'язки власника відходів як такого, а також як виробника, суб'єкта у сфері поводження з відходами, а також суб'єкта господарської діяльності у сфері поводження з відходами.

Основним обов'язком власника можна вважати обов'язок, визначений у ст. 55 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», щодо вживання ефективних заходів для зменшення обсягів утворення відходів, а також для їх утилізації,

знешкодження або розміщення [3]. Чинне законодавство України не передбачає, яким саме чином власник відходів має реалізувати даний обов'язок. Проте із приписів ст. 31 Закону про відходи вбачається, що стимулюванням власника до виконання даного обов'язку є ряд дій компетентних органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Зокрема, органами державної влади та місцевого самоврядування мають вчинятися дії із: а) розроблення та впровадження науково обґрунтованих нормативів утворення відходів на одиницю продукції (сировини та енергії), виконання робіт і надання послуг, що регламентують їх кількісний та якісний склад, відповідно до передових технологічних досягнень; б) періодичного перегляду встановлених нормативів утворення відходів, спрямованого на зменшення їх обсягів, з урахуванням передового вітчизняного і зарубіжного досвіду та економічних можливостей; в) розроблення та впровадження системи поводження з пакувальними матеріалами і тарою; системи збирання, видалення, знешкодження та утилізації відпрацьованих мастил (олив); системи збирання, заготівлі та утилізації зношених шин, гумовотехнічних виробів та відходів гумовотехнічного виробництва; системи заготівлі та утилізації непридатних до використання транспортних засобів; системи збирання та утилізації електронного та електронного обладнання; системи збирання, видалення, знешкодження, утилізації відходів, що утворюються у процесі медичного обслуговування, ветеринарної практики, пов'язаних із ними дослідних робіт; г) розроблення загальних вимог щодо поводження з побутовими відходами; г) розроблення системи інформаційного, науково-методичного забезпечення виробників відходів відомостями про технологічні та інші можливості зменшення обсягів утворення та утилізації відходів [1].

У ст. 38 Закону про відходи також передбачається, що одним із організаційно-економічних заходів щодо забезпечення утилізації відходів і зменшення обсягів їх утворення є надання суб'єктам підприємницької діяльності, які утилізують, зменшують обсяги утворення відходів та впроваджують у виробництво маловідходні технології, відповідно до законодавства податкових, кредитних та інших пільг [1]. Отже, поряд з обов'язком законодавець визначає й право власника відходів на отримання пільг.

Проте на тепер чинним законодавством України не передбачаються жодні податкові та кредитні пільги для таких суб'єктів підприємницької діяльності, що на практиці суттєво обмежує можливість реалізації влас-

никами відходів свого обов'язку із вжиття ефективних заходів для зменшення обсягів утворення відходів, а також для їх утилізації, знешкодження або розміщення. Даний факт є свідченням відсутності державної підтримки впровадження провідних технологій у сферу поводження з відходами. Як зазначає колектив авторів монографії «Правова охорона довкілля: сучасний стан та перспективи розвитку», серед основних напрямів, що вимагають модернізації, – зокрема, стимулювання підприємницької діяльності у сфері поводження з відходами [4, с. 657-658].

А. П. Гетьман та В. І. Лозо серед причин виникнення проблем з відходами зазначають, зокрема, застарілі, ресурсовитратні та забруднюючі виробничі технології, а також відсутність стимулів до формування відповідального ставлення до охорони навколишнього природного середовища [5, с. 144].

У зв'язку із цим пропонується ряд законодавчих змін до чинного законодавства з даного питання.

По-перше, необхідно визначити на законодавчому рівні методику визначення ефективності заходів для зменшення обсягів утворення відходів, а також для їх утилізації, знешкодження або розміщення. Дане питання не належить до сфери права, а має вирішуватися спеціалістами у сфері екології. Отже, пропонується розробити Порядок визначення ефективності заходів для зменшення обсягів утворення відходів, а також для їх утилізації, знешкодження або розміщення із залученням спеціалістів у сфері екології, в якому необхідно передбачити: 1) порядок ініціювання процедури встановлення ефективності заходів для зменшення обсягів утворення відходів, а також для їх утилізації, знешкодження або розміщення; 2) підприємства, установи та організації, компетентні приймати рішення щодо ефективності заходів для зменшення обсягів утворення відходів, а також для їх утилізації, знешкодження або розміщення; 3) методологію визначення ефективності заходів для зменшення обсягів утворення відходів, а також для їх утилізації, знешкодження або розміщення.

По-друге, пропонується розробити та прийняти Закон України «Про державну підтримку впровадження суб'єктами підприємницької діяльності ефективних заходів для зменшення обсягів утворення відходів, а також для їх утилізації, знешкодження або розміщення», яким передбачити: 1) внесення змін до Податкового кодексу України щодо встановлення податкових пільг для таких суб'єктів господарювання в частині сплати окремих податків та зборів (наприклад, податку на прибуток, єдиного податку тощо);

2) запровадження програми здешевлення кредитів, залучених такими суб'єктами підприємницької діяльності (часткової компенсації за рахунок коштів Державного бюджету України відсоткової ставки за залученими суб'єктами підприємницької діяльності банківськими кредитами), за рахунок Державного фонду охорони навколишнього природного середовища.

До обов'язків власника відходів, який провадить господарську діяльність, пов'язану з утворенням відходів, входить обов'язок з одержання дозволу на здійснення операцій у сфері поводження з відходами, що випливає зі ст. 32 Закону про відходи [1].

Чинним законодавством України передбачається обов'язок окремої категорії власників відходів подавати декларацію про відходи. Так, у ст. 17 Закону про відходи передбачається, що суб'єкти господарської діяльності у сфері поводження з відходами (до яких можуть належати й власники відходів), діяльність яких призводить виключно до утворення відходів, для яких показник загального утворення відходів від 50 до 1000, зобов'язані щороку подавати декларацію про відходи за формою та у порядку, встановленими Кабінетом Міністрів України [1].

До обов'язків власника відходів входить також обов'язок із ведення державного обліку та паспортизації відходів у разі, коли власник є суб'єктом підприємницької діяльності, яка пов'язана з утворенням відходів та здійсненням операцій поводження з ними. Даний обов'язок власника передбачений у ст. 26 Закону про відходи [1] та конкретизований у постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення державного обліку та паспортизації відходів» від 1 листопада 1999 року № 2034 [6].

Відповідно до ст. 29 Закону про відходи, власники відходів зобов'язані здійснювати моніторинг місць утворення, зберігання і видалення відходів [1]. Порядок проведення власником моніторингу місць утворення, зберігання і видалення відходів чинне законодавство не визначає. Передбачається лише, що моніторинг місць утворення, зберігання і видалення відходів є складовою частиною єдиної системи державного моніторингу навколишнього природного середовища. Зі змісту ст. 24 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» можна зробити висновок, що в рамках моніторингу навколишнього природного середовища власники відходів мають вести первинний облік відходів та безоплатно надавати цю інформацію на вимогу компетентного органу державної влади чи місцевого самоврядування [3].

Крім того, в ст. 41 Закону про відходи передбачається обов'язок власників та виробників відходів здійснювати фінансування заходів у сфері поводження з відходами [1]. Чинним законодавством України не передбачений окремий порядок такого фінансування. Вбачається, що з метою проведення того чи іншого заходу у сфері поводження з відходами питання про його фінансування вирішується окремо.

Важливим обов'язком власника відходів є сплата екологічного податку. Однак власник відходів зобов'язаний сплачувати екологічний податок у тому разі, коли: 1) він є суб'єктом господарювання, або юридичною особою, що не провадить господарську (підприємницьку) діяльність, або бюджетною установою, або громадським та іншим підприємством, установою та організацією, або постійним представництвом нерезидентів, включаючи тих, які виконують агентські (представницькі) функції стосовно таких нерезидентів або їх засновників, 2) під час провадження діяльності таким власником відходів на території України і в межах її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони здійснюється розміщення відходів. Даний обов'язок передбачається в ст. 240 Податкового кодексу України [7]. Не є платниками податку за розміщення відходів суб'єкти господарювання, які розміщують на власних територіях (об'єктах) виключно відходи як вторинну сировину.

Одним з основних обов'язків власника відходів є несення відповідальності за порушення порядку поводження з ними. У теорії права існують різні розуміння сутності еколого-правової відповідальності. Так, із погляду В. І. Андрейцева, в еколого-правовому значенні еколого-правова відповідальність (юридична відповідальність за екологічне порушення) може розглядатися як виконання обов'язку в межах правових приписів, передбачених екологічним законодавством [8, с. 3]. На його думку, в структурі еколого-правової відповідальності пріоритетне місце належить саме відповідальності за належне виконання, тобто відносинам, у процесі яких суб'єктами екологічних відносин здійснюються чи реалізуються еколого-правові норми та приписи. При цьому юридична відповідальність за виконання еколого-правових вимог може реалізовуватися у двох формах: а) активній, коли юридичні чи фізичні особи впроваджують передові технології, машини, устаткування, екологічно безпечні хімічні, біологічні препарати та речовини, ведуть екологічно обґрунтоване природокористування тощо; б) пасивній,

коли суб'єкти цих відносин утримуються від виконання певних дій, що може порушувати запроваджений екологічний правопорядок чи режим природокористування, охорони здоров'я людей. Поряд із позитивним регулюванням відносин відповідальності у сфері природокористування, охорони навколишнього середовища та здоров'я людини від несприятливого природного впливу чинним екологічним законодавством передбачаються юридичні засоби і методи із забезпечення примусового виконання підприємствами, організаціями та установами, а також громадянами покладених на них зобов'язань. З метою попередження подібних правопорушень у галузі екології в законодавчому порядку передбачається юридична відповідальність осіб, винних у їх скоєнні [8, с. 6-7]. Таким чином, В. І. Андрейцевим підтримується теорія про існування «позитивної» та «ретроспективної» відповідальності.

При цьому є інша точка зору представників правової науки, яка передбачає існування виключно ретроспективної еколого-правової відповідальності. До науковців, що підтримують вказану позицію, належать В. В. Костицький [9, с. 3-4], В. Л. Мунтян [10, с. 71-74], Ю. С. Шемшученко [11, с. 151] та інші. При цьому під юридичною відповідальністю за екологічні правопорушення розуміється застосування передбачених законом засобів впливу на порушників законодавства про охорону довкілля [9, с. 4].

Юридична відповідальність у сфері поводження з відходами настає за вчинення екологічних правопорушень [12, с. 332].

Ю. С. Шемшученко під екологічним правопорушенням розуміє протиправне, винне, соціально шкідливе, а для кримінальних злочинів – суспільно небезпечне діяння (дія чи бездіяльність), що посягає на встановлений екологічний правопорядок і за вчинення якого законом встановлена юридична відповідальність [11, с. 232].

Відповідно до ст. 42 Закону про відходи, особи, винні в порушенні законодавства про відходи, несуть дисциплінарну, адміністративну, цивільну чи кримінальну відповідальність за: а) порушення встановленого порядку поводження з відходами, що призвело або може призвести до забруднення навколишнього природного середовища, прямого чи опосередкованого шкідливого впливу на здоров'я людини та економічних збитків; б) самовільне розміщення чи видалення відходів; в) порушення порядку ввезення в Україну, вивезення і транзиту через її територію відходів як вторинної сировини; г) невиконання розпоряджень і приписів органів, що здійснюють державний контроль та нагляд за

операціями поводження з відходами та за місцями їх видалення; г) приховування, перекидання або відмову від надання повної та достовірної інформації за запитами посадових осіб і громадян та їх об'єднань стосовно безпеки утворення відходів та поводження з ними, в тому числі про їх аварійні скиди та відповідні наслідки; д) порушення правил ведення первинного обліку та здійснення контролю за операціями поводження з відходами; е) порушення строків подання і порядку звітності щодо утворення, використання, знешкодження та видалення відходів; є) невиконання вимог щодо поводження з відходами (під час їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, знешкодження, видалення та захоронення), що призвело до негативних екологічних, санітарно-епідемічних наслідків або завдало матеріальної чи моральної шкоди; ж) здійснення операцій у сфері поводження з відходами без відповідного дозволу на проведення таких операцій, а також за порушення встановленого порядку подання декларації про відходи або за неподання такої декларації; з) порушення встановлених правил і режиму експлуатації установок і виробництв з оброблення та утилізації відходів, а також полігонів для зберігання чи захоронення промислових, побутових та інших відходів (сміттєзвалищ, шламосховищ, золовідвалів тощо); и) виробництво продукції з відходів чи з їх використанням без відповідної нормативно-технічної та технологічної документації, погодженої в установленому порядку; і) недотримання умов ввезення відходів як вторинної сировини на територію України; ї) несвоєчасне внесення платежів за розміщення відходів; й) порушення вимог безпечного перевезення небезпечних відходів; к) порушення встановлених квот на ввезення в Україну відходів як вторинної сировини та строків їх перевезення. Законами України може бути встановлено відповідальність і за інші правопорушення законодавства про відходи [1].

Висновки

Як короткий підсумок необхідно відзначити, що власник відходів має право реалізувати свої правомочності із володіння, користування та розпорядження ними способами, прямо передбаченими законодавством у сфері поводження з відходами, з урахуванням обмежень, встановлених щодо конкретного виду відходів чи їх обсягу. До прямо передбачених у законодавстві обов'язків власника відходів, крім тих, що встановлені цивільним законодавством, належать: 1) обов'язок щодо вживання ефективних заходів для зменшення обсягів утворення відходів, а також для їх утилізації, знешко-

дження або розміщення; 2) обов'язок із фінансування заходів у сфері поводження з відходами. Проте, здійснюючи діяльність у сфері поводження з відходами, власник автоматично набуває обов'язків, визначених для таких осіб, зокрема обов'язок отримати дозвіл або ліцензію на провадження певного виду діяльності, здійснювати паспортизацію відходів, нести відповідальність за порушення вимог законодавства у сфері поводження з відходами тощо.

Список використаних джерел:

1. Про відходи: Закон України від 05.03.1998 № 187/98-ВР / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/187/98-%D0%B2%D1%80>
2. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, М. В. Домашенко та ін.; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. 2-ге вид., переробл. та допов. Х.: Право, 2014. Т. 1. 656 с.
3. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон Верховної Ради УРСР від 25.06.1991 № 1264-ХІІ / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
4. Правова охорона довкілля: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія / А. П. Геть-

ман, А. К. Соколова, Г. В. Анісімова та ін.; за ред. А. П. Гетьмана. Х.: Право, 2014. 784 с.

5. Гетьман А. П., Лозо В. І. Правовые проблемы экологической политики Европейского Союза и Украины: монография. Харьков: Право, 2014. 280 с.

6. Про затвердження Порядку ведення державного обліку та паспортизації відходів: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.11.1999 № 2034 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2034-99-%D0%BF>

7. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>

8. Андрейцев В. І. Екологія і закон: еколого-правова відповідальність. К.: Т-во «Знання» УРСР, 1991. 48 с.

9. Костицький В. В. Соціолого-правове обґрунтування юридичної відповідальності за екологічні правопорушення. Малий і середній бізнес. Право. Держава. Економіка. 2012. № 3-4. С. 3-11.

10. Мунтян В. Л. Правова охорона природи УРСР. К.: Видавниче об'єднання «Вища школа», 1982. 232 с.

11. Шемшученко Ю. С. Правовые проблемы экологии. Киев: Наук. думка, 1989. 232 с.

12. Екологічне право: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / за ред. А. П. Гетьмана. Х.: Право, 2013. 432 с.

Статья посвящена изучению прав и обязанностей собственников отходов в Украине. Проводится исследование общих особенностей реализации собственниками отходов правомочностей владения, пользования и распоряжения отходами. В результате анализа действующего законодательства Украины устанавливаются обязанности собственника отходов, в том числе и как субъекта обращения с отходами.

Ключевые слова: отходы, обращение с отходами, право собственности на отходы, право владения, пользования и распоряжения отходами, обязанности собственника отходов.

The article is devoted to the study of rights and duties of waste owners in Ukraine. The general features of the realization by the owners of the waste of the powers to own, use and dispose of waste are studied. As a result of the analysis of the current legislation of Ukraine, the duties of the owner of the waste are established, including as the subject of waste management.

Key words: waste, waste management, property right to waste, powers to own, use and dispose of waste, duties of the owner of the waste.